

Kmečka trgovina

Balkan in Anglija

Na tem mestu smo že ponovno poročali o gospodarskih ukrepih, ki jih namerava podvzeti Anglija v korist raznih balkanskih držav. Anglija je prišla do prepričanja, da je v njenem političnem in tudi gospodarskem interesu, da nudi nekakšno gospodarsko zaslombo državam na jugovzhodu Evrope, katere so sedaj gospodarsko navezane predvsem na Nemčijo. V kratkem bo sklicana v Londonu konferenca zastopnikov balkanskih držav, na kateri se bo uredilo vprašanje pomoči v obliki dolgoročnih posojil, da se balkanske države gospodarsko okrepijo, da bi čim intenzivneje sodelovale v mednarodni trgovini. Od tega bi imele koristiti vse zahodno-evropske države in tudi Nemčija, ki je zelo interesirana v gospodarski povzdigi balkanskih držav.

Poleg teh splošnih vesti glede angleške finančne pomoči balkanskim državam se je pojavila tudi vest, da bo Anglija dala naši državi večje dolgoročno posojilo, ki bo služilo za nabavo vojne materiala. Vendar ta vest še ni potrjena. Nam bo to prav, saj bomo potem lahko denar, ki bi ga morali sicer iz tekočih lastnih sredstev izdati za oborožitev, naložili v razne koristnejše namene, predvsem za velika javna dela.

Sadna trgovina

Zadnjič smo poročali, na kak način se misli pri letošnji prodaji sadja omejiti škodljivo delovanje sadnih prekupčevalcev. Borba proti sadnim mešetarjem se je začela zaradi tega, ker so prav ti bili pogostokrat vzrok, da se je sadje predčasno obiralo, kar je povzročilo, da je naše sadje prišlo ob svoj sloves, kmetovalci pa ob svoj zaslužni denar. Na ta način je sadjar imel dvojno zgubo: 1. zaradi predčasnega obiranja sadja je bil pridelek mnogo manjši, skoraj za eno tretjino; 2. zaradi nezrelosti predčasno obranega sadja je bila kakovost slabša in temu primerno tudi cena sadja mnogo nižja.

Kaj se je za odpravo tega napravilo?

Da se v bodoče prepreči škodljivo delovanje teh sadnih prekupčevalcev in da se sadjarjem v času prodaje sadja nudi potrebna moralna podpora, so se ustanovile pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, v Gornji Radgoni, Ljutomeru in Svecini sadjarske postaje, ki imajo po farah krajevne odbore. Krajevni odbori bodo dnevno poročali postajam, te pa telefonično sadjarski in informacijski pisarni v Maribor, ki se v ta namen ustanovi, koliko se je obralo sadja in kakšne kakovosti in sorte je obrano sadje. Informacijska pisarna v Mariboru bo zbirala od posrednih sadjarskih postaj podatke o množini, kakovosti in sorti obranega sadja po farah, obveščala o tem resne sadne izvoznike, izmed katerih bo vsakokratnega najbolje plačljivega in najbolj resnega kupca poslala na lice mesta, da sadje kupi. Da se nadalje prepreči nepotrebno tožarenje, se bodo vse kupne pogodbe sklepale po predpisanih kupnih pogodbah, ki so pripravljene tako, da v prvi vrsti ščitijo prodajalca-sadjarja. S tem se bo kmetovalcem nudilo sledeče: 1. Sadjarji bodo stalno telefonično obveščeni o najvišjih cenah sadja, prodanega prejšnjega dne, tako na domačem kakor tudi na inozemskem trgu. To je važno prav posebno pri sadni trgovini, pri kateri se cene sadja zelo pogosto spreminjajo. 2. Sadjarjem se bodo potom organizacije pošiljali vedno le najboljše, najsolednejši in najbolj plačljivi kupci. Pri sadni trgovini, kjer se kupci pojavljajo kot gobe po dežju in katerih solidnost nam zaradi tega ni mogoče poznati, posebno ne sadjarjem, je tudi to nadvse važno. 3. Potom predpisanih formularjev se bodo preprečile nepotrebne tožbe. Znano je namreč, da so se do sedaj kupne pogodbe pri prodaji sadja sklepale vedno na takih formularjih, da je bilo že vnaprej jasno, da bo v primeru spora zgrebil pravdo sadjar. To bo z novimi, od sadjarjev narekovanimi formularji onemogočeno.

Ostali sadni okoliši posnemajte!

Na samopomoči osnovana akcija sadjarjev v Slovenakih goricah je vsega občudovanja vredna in zasluži, da se povsod upošteva. Opisana zamisel izključitve sadnih prekupčevalcev je tako popolna, da boljše niti biti ne more. Naj zaradi tega tudi ostali sadjarski okoliši to zamisel organizacije prodaje sadja osvojijo, kar bo le v njihovo korist. Kakor v Slovenskih goricah, se naj tudi n. pr. v Slov. Bistrici, Slov. Konjicah in

drugod ustanove slične sadjarske postaje s krajevnimi odbori po farah, posebno, ko je že na razpolago informativna pisarna s potrebnim aparatom v Mariboru. Od vas in vašega organiziranega dela bo odvisen bodoči razvoj sadjarstva v naših krajih, katerega so sadni prekupčevalci spravili že skoraj na rob propada. Pogoji za ozdravljenje nezdravih razmer, povzročenih po sadnih mešetarjih, so baš letos zelo ugodni. To pa zato, ker je po sedanjih poročilih sadna letina pri nas zelo ugodna, inozemski trg bo pa zaradi slabe sadne letine po drugih evropskih državah zelo povpraševal po našem sadju.

Živina

V živinski trgovini je vse po starem. Pitane vole dobro plačujejo, pa jih malo kdo sedaj ima, za ostalo živino pa je razmeroma malo zanimanja. Na zadnjih sejnih je bil položaj sledeč:

Ptuj: voli 5.50, 5 in 4.60 din, telice 5.50, 4.50 in 3.50 din, krave 5, 4 in 2.70 din, teleta 6.75 in 6 din. — Sv. Filip pri Podčetrniku: voli 6, 5 in 4.25 din, krave 4, 3 in 2.50 din, telice 5.50, 5 in 4 din, junci 3—5 din za 1 kg žive teže. — Lemberg: voli 5.50, 4.50 in 3.50 din, telice 5, 4 in 3 din, krave 4, 3.50 in 2.50 din, teleta 7 in 6 din. — Planina pri Sevnici: voli 6.25, 5.50 in 4.50 din, krave 4.75, 4 in 2—3 din, telice 6, 5 in 4 din, junci 5 din, bikli 5 din. — Puconci (Prekmurje): bikli 5, 4.50 in 3.50—4 din, telice 5, 4.50 in 4 din, krave 4.50, 3.50 in 2.50 din, teleta 4—4.50 in 3—4 din. — Kranj. Po komadu se je prodajala živina: voli 1200 do 3500 din, krave 900 do 2000 din, teleta 250 do 480 din, junice 600 do 2250 din, bikli 1200 do 2400 din; na vago pa je bila cena: voli 6.25, 5.75 in 5.25 din, teleta 6, 5.50 in 5.25

din, krave 5.75, 5.25 in 4.75 din, teleta 8 in 7 din. — Ormoelj: teleta 1, 5 in 4 din, junci 6, 5 in 4 din, voli 5—6, 4—5 in 3.50 din, krave 4—5, 3.50 do 4 in 3 din. — Mengeš: bikli 4.25, voli 4—5.25, krave 3.50—4.75 din, junci in telice 4—5 din, teleta 5.50—6.50 din. — Sobota: bikli 5—6, 4.50 in 4 din, telice 5—5.50, 4.50 in 4 din, krave 4, 3 in 2—2.50 din, teleta 5—5.50 in 4—4.50 din.

Svinje

Na mariborskem sejmu so se prodajali mladi prašiči 5—6 tednov stari po 80 do 100 din, 7—9 tednov stari po 110 do 145 din, 3—4 mesece po 160 do 220 din, 5—7 mesecev po 280 do 400 din, 8—10 mesecev po 440 do 550 din, eno leto stari po 710 do 820 din; 1 kg žive teže po 6.50—8 din, 1 kg mrtve teže po 8.50—11.25 din. — Na sejmu v Ptujju so se prodajali pršutarji 7.75—8 din, debele svinje 8.50 din, plemenske 7—7.25 din; pujski 6—12 tednov stari 80—150 din komad. — Na Gorenjskem so prašiči špeharji po 10 din, pršutarji po 9 din za 1 kg žive teže, pujski 7—8 tednov stari pa po 150 do 250 din komad. — Na Dolenjskem so mladi pujski 8—10 tednov stari po 160—200 din komad.

Surove kože, ovčja volna

Cene kožam so v zadnjem času silno padle. Še nedavno so plačevali trgovci s kožami za govejo kožo nad 40 kg po 14 din za 1 kg, danes 9 din; za goveje kože izpod 40 kg 13 din, danes 8 din; za telečje 17 din, danes 10 din, za svinjske kože prej 11 din, danes 6 din. Cene kožam so torej za 36—46 odstotkov padle. Nismo pa slišali, da bi se bilo v zadnjem času pomenilo usnje. Zato smo mnenja, da je povzročitelj padca cen samo špekulacija veletrgovcev. — Neoprana ovčja volna se prodaja po 24—26 din, oprana pa po 32 do 36 din za 1 kg.

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Posojilo 4000 din na deset let. Franc P. v S. Išete 4000 din na posojilo za deset let, katere potrebujete za napravo novega hleva. — Žal nam ni znan slovenski denarni zavod, ki bi že dajal hipotekna posojila za daljšo dobo nego tri leta. Lahko bi Vam ga pa dala Državna hipotekarna banka, podružnica v Ljubljani, in sicer največ do polovice vrednosti Vašega čistega sveta (poljedelskih zemljišč brez zgradb) — ocenitev izvrši po svojih zaupnikih — proti hipoteki na prvem mestu za dobo tudi 32 let.

Viničar-majer, želi spremeniti službo, odnosno gospodarja. L. F. Kje bi utegnili dobiti novo službo, odnosno gospodarja, lahko čitate med našimi oglasi. Baš v »Slov. gospodarju« od 20. julija je navednih več posestnikov, ki iščejo viničarje in majerje. Ako pa se želite sami ponuditi v službo, morate naročiti zadevni oglas. Cenik je naveden v oglasnem delu našega lista.

Odlaganje hlodov na tujem travniku. S. F. Č. p. V. Lesni trgovec je kupil od Vašega sosedu večje količino hlodov in jih zvlekel na Vaš travnik, ne da bi Vas kaj vprašal, niti jih noče na Vaš poziv odstraniti. — Trgovca morete tožiti na odstranitev hlodov z Vašega sveta ter na plačilo primerne odškodnine (za škodo, nastalo na travniku). Poskusite še en opomin na mirno ureditev zadeve.

Izkušenje za babico. Anton R. v K. W. V Sloveniji imamo državno babilsko šolo v Ljubljani. Tečaj traja 18 mesecev. Zadnji je začel 1. septembra 1937, prihodnji pa bo najpozneje 1. septembra 1939. Pogoji za sprejem so sledeči: 1. kandidatinja ne sme biti mlajša od 20 in ne starejša od 35 let, kar dokaže s krstnim listom. 2. Biti mora dobrega vedenja, kar dokaže z npravnstvenim spravedalom svoje občine. 3. Če je omožena, mora imeti možovo pismeno dovolilo, overovljeno od pristojnega oblasti; če je ločena, pa mora to dokazati s potrdilom duhovnega ali civilnega sodišča. 4. Dopriniti je morala najmanj štiri razrede ljudske šole; prvenstveno se sprejme v šolo ona, ki je dovršila kak razred srednje šole. 5. Biti mora telesno in duševno zdrava ter sposobna za opravljanje babilškega poklica in ne noseča, kar dokaže z uradnim zdravniškim izpričevalom. 6. Kandidatinja za brezplačno učno mesto mora biti državljanka kraljevine Jugoslavije ter mora dokazati z ubožnim izpričevalom občine, potrjenim po pristojni davčni upravi, da je tako siromašna, da ne more plačevati iz svojih sredstev učenja v babilški šoli. 7. Učenka, ki se šola ob svojih stro-

ških, plačuje za internatske stroške po 500 din na mesec. 8. Vse učenke, najsi se uče ob svojih ali ob državnih stroških, imajo stanovanje in hrano v šoli ter morajo plačati 2000 din, in sicer 1000 din takoj pri vstopu v šolo, ostalih 1000 din pa najdelj do poteka prvega leta šolanja, za nabavo babilških priprav in drugih potrebščin. — Prošnje, kolkovane z 10 din, se vlagajo pri upravi navedene šole, preko pristojnih okrajnih načelnikov.

Postopanje, odnosno zadržanje strank pri odmeri stroškov. Franc S. v V. S. Vaša žena je bila (čeprav po krivem) obsojena radi prestopka zoper čast ter na plačilo stroškov kazenskega postopanja, h katerim spadajo tudi stroški, odnosno nagrada nasprotnega (tožničnega) odvetnika. Ta odvetnik je vložil predlog na odmero stroškov in nagrade, čigar drugopis je bil od sodišča poslan obsojeni ženi v izjavo v teku osmih dni. Vprašate, kako naj žena postopa in kaj naj ukrene, zlasti ker so od odvetnika zaznamovane postavke zelo visoke. — Kjer gre za odmero stroškov in nagrade nasprotnikovega odvetnika, ni treba stranki podati nikake izjave k predlogu, ker sodišče itak odmeri odvetniku le stroške in nagrado za dela, ki so bila potrebna in v primerem znesku. Nagrada za tožbo radi razžaljenja časti znaša navadno 80 din, za razprave, ki ne trajajo preko pol ure, tudi po 80 din, za predlog na odmero stroškov 20 din. Ostale postavke so navadno malenkostne. Za »obračun« ne gre odvetniku po tarifi nikake posebne nagrade, za stroškovnik pa le 2 din od vsake strani. Ko sodišče stroške in nagrado odmeri, dobi stranka zadevni sklep dostavljen in ima pravico pritožbe v osmih dneh na nadrejeno okrajno sodišče, ako se ji zdi, da je sodišče nagrado previsoko odmerilo. — Ako pa predlaga odvetnik odmero stroškov in nagrade napram lastni stranki, je pa priporočljivo, da si stranka postavke v predlogu dobro ogleda in v primeru, da ni dobila toliko pisem, kakor jih navaja stroškovnik, pa tudi, ako ni naročila odvetniku, naj izven razprave vloga posebne pismene pripravljalne spise in dokazne predloge — naj to v določenem ji osemdnevnem roku ustno ali pismeno sporoči sodišču, ker sicer sodišče amatra, da je stranka sama naročila tudi tiista dela, ki niso nujna in primerna, odnosno potrebna. Zoper sklep o odmeri stroškov ima stranka pravico pritožbe v kazenskih stvareh v osmih dneh, v civilnih pa v 15 dneh potom prvega sodišča na nadrejeno sodišče.

Plača državne uradnice in prevzem posestva. I. K. Ako bo Vaša žena, ki je državna uradnica, prevzela posestvo od očeta, ne bo to prav nič vplivalo na njeno plačo, odnosno ji ne bo zmanjšana. Tudi ni verjetno, da bi kdaj pozneje izgubila državno službo iz razloga, ker ima posestvo. Vsekakor je manj priporočljivo prepisati posestvo na njene otroke, ker vpliva premoženje otroka na plačilo rodbinskih določil.

Odvetnikova nagrada za sestavo kupoprodajne pogodbe. Alojz L. v Zg. H. Kupili ste gozdišče za 2100 din. Pogodbo ste delali pri odvetniku, ki zahteva plačilo 480 din. Vprašate, ali, odnosno v koliko je ta zahteva upravičena. — Za sestavo kupoprodajne pogodbe sme odvetnik računati, odnosno sta dolžni plačati nagrado, kakor jo določa notarska tarifa, to je 30 (trideset) din (ob kupnini 2100 din). Naj Vam odvetnik predloži detajliran račun, da bomo videli, kako pride do zneska 480 din. V kolikor je morda predlagal odobritev prenosa lastnine na Vas pri zadevni komisiji ter vključbo lastninske pravice v zemljiški knjigi na Vaše ime, mu gre enako le po 30 din nagrade. Kolikovino seve morate posebej plačati, enako pisarino, ki pa je malenkostna.

Posledica nepravilnega plačila celega obroka (anuitete). Jožef P. v P. Ker ste podpisali novo zadolžnico, bi morali plačati že dva obroka. Preden Vas je upnik smel tožiti, Vam je moral dati še naknadni rok za plačilo v 15 dneh. Ako v tem dodatnem roku niste plačali celega obroka, Vas je upnik smel tožiti na plačilo tega in vseh nadaljnjih obrokov. Znižba glavnice in obresti Vam ostane, le dobroti, plačati znižani dolg v 12 obrokih, Vam je šla v izgubo. Delno plačilo obroka Vam ni še pomagalo. — Upnik Vam sme za čas od 24. novembra 1933 do 26. septembra 1936 računati le enodstotno obrestil, od 27. septembra 1936 naprej pa 3%. Več niste dolžni plačati, čeprav bi bili obljubili, marveč se smete vsak čas sklicevati na zadevno določbo uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov, ki je prisilno znižala višino obresti.

Kako priti do stare pravice pota v zvezi izgubljeni pravdi? Jožef in A. A. v S. Sosed Vas je tožil na priznanje, da Vam ne priteče služnostna pravica hoje in vožnje preko njegovega dvorišča in je pravomočno zmagal v obeh instancah. Pravite, da ste — upoštevajoč lastninske prednike Vašega posestva — 39 let hodili in vozili preko sosedovega dvorišča, ki je svoje dni spadalo k Vašemu posestvu, in vprašate, kaj naj storite, da bi zopet dosegli svojo staro pravico. — Z odgovorom smo se zakasnil, ker smo hoteli dobiti najprej vsa potrebna pojasnila iz pravnih spisov, preden Vam damo točen, odnosno zanesljiv odgovor. Pravdo ste izgubili, ker je sodišče smatralo za dokazano, da sporne poti niste uporabljali 30 let javno, nemoteno in v zavesti, da izvršujete s tem svojo pravico. Svoje dokazne zahtevke je sodišče oprlo na izpovedbo prvotne

lastnice Vašega posestva in na več drugih prič, ki navodno niso bile zainteresirane na izidu pravde, tako, da izgleda sodba povsem utemeljena. Sicer Vam pa tudi eventualni novi dokazi ne bi nič pomagali, kajti sodišče je dejansko ugotovilo tudi to, da uporaba sporne poti ni zvezana z Vašim zemljiščem v svrhu njegovega koristnejšega in udobnejšega uživanja. Tendencia obtega državlanskega zakona, pa je, da se služnosti po možnosti krejijo, odnosno odpravljajo. Sodba tudi pravi, da Vam je na razpolago občinska pot in da ste sami zatrjevali, da potrebujete sporno pot predvsem za šolo in za cerkev. Potemtakem Vam svetujemo, da se udaste v usodo, ker bi si z nadaljnjim vrtnjem zadeve nakopali le nove stroške.

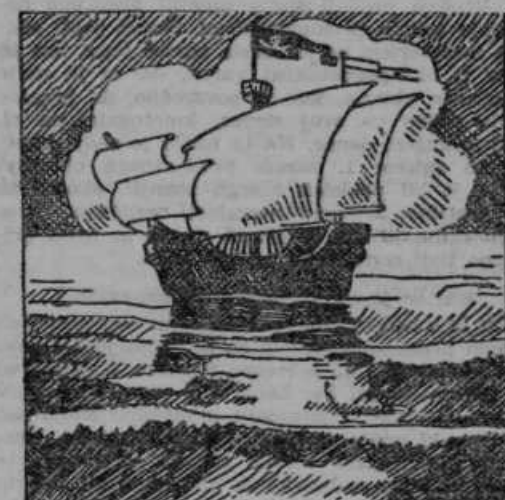
Upnik neče priznati kmetijske zaščite. Janez M. v N. Ako ste bili leta 1928, ko ste si izposodili od nekega viničarja 7000 din, mali posestnik, odnosno kmet (kmetijstvo glavni poklic, obdaveni dohodki izvirajo petežno iz kmetijstva) in ste bili to tudi 26. septembra 1936, tedaj Vam zaščita pritiče, ako viničarju ne bo uspelo dokazati, da je v slabšem gmočnem položaju nego Vi. Viničar mora sam predlagati pri sodišču, naj se izda zadevna odločba. Vi ugovarjate, da ima upnik-viničar mnogo denarja naloženega v hranilnici in drugam posojenega, šest glav živine itd. Ako bi okrajno sodišče proti pričakovanju izreklo, da je viničar res v slabšem gmočnem položaju nego Vi, imate pravico do pritožbe na okrajno sodišče. Ker je postopek nesporen, Vam ni treba zastopnika; kdor ga najame, ga mora sam plačati. Ako bo okrajno sodišče zavrnilo upnikov predlog, tedaj boste dolžni plačati le polovico glavnice in zmanjšane obresti. Kako se napravi zadevni obračun in kako se vstejeje preveč plačane obresti, smo že večkrat na tem mestu obrazložili. Upnik je sam dolžan napraviti obračun in Vam izročiti novo zadolžnico; pred tem mu niste dolžni plačati anuitet. — Ako bi pa okrajno sodišče odločilo, da je viničar-upnik v slabšem gmočnem položaju nego Vi, bi morali dolg poravnati v roku, kakor ste se zmenili leta 1929, vendar pa niste dolžni plačati več nego 8% obresti.

Priposestevanje občinske ceste. Franc E. v Sp. L. Ako bi hoteli priposestevovati lastninsko pravico do, odnosno na občinski cesti, bi morali skozi 40 let javno, brez sile in brez prošnje izvrševati vse lastninske pravice na njej, in sicer izključno Vi. Vsekakor pa se vstejeje izvrševanje lastninske pravice od strani Vaših prednikov (staršev, eventualnih prodajalcev, dozdavnih lastnikov dotičnega sveta). Ako so lastninske pravice izvrševale le določene osebe, bi postali vsi solastniki. — V kolikor ste na enak način in skozi enako dobo izvrševali le kako služnostno pravico, bi priposestevovali pač le to pravico. Pri tem bi se vpoštevala priposestevalna doba Vaših prednikov, odnosno prejšnjih lastnikov gosposdujočega (Vašega) zemljišča.

in ju na svojih razpenjenih grivah nesli s seboj. Vsa v strahu sta zajokala.



Potem sta se pa osvestila, pograbila za vesli in jela krepko veslati. Ni mnogo zašlo. Na vso srečo pa se je začelo jasiti. Svinčeno sivi oblaki, ki so prepregli nebo, so se jeli trgati in skozi je zopet posijalo sonce.



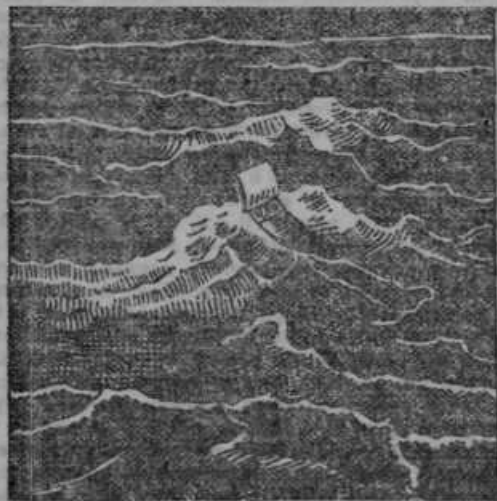
Tedaj sta ugledala pred seboj nekaj belega. Matjažek je napol oči. »Zdi se mi, da je ladja.« — »Rešena sva! — Če so pa Turki...« Da, če so Turki, bosta spet sužnja. »Nič ne de,« sta se tolažila, »k istim ljudem gotovo ne prideva!« Na vso moč sta zaveslala ladji naproti.

(Dalje prihodnjič)

Našim malčkom

Matjažek

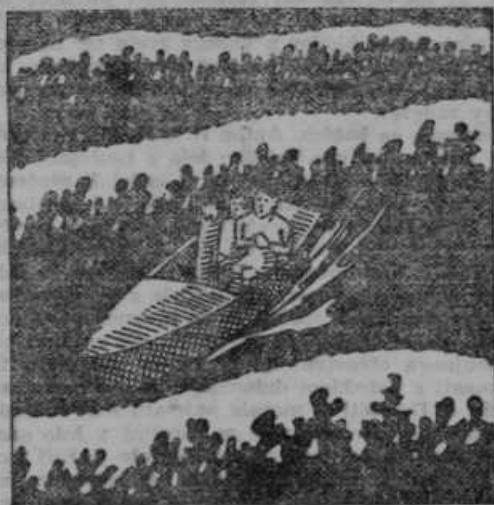
Junaškega Slovenca povesti v slikah



Vihar se je razbesnel do skrajnosti. Treskalo, grmelo in bučalo je, da drug drugega nista slišala. Njun čolnec je premeta-

30

valo kot orehovo lupino. Valovi so pljuskali preko robov v čoln.



Nenadoma pa jima je močan sunek vtrata odtrgal jadro. Nista še vedela, da pomorščaki v vihuri jadra zvičujejo. Istočasno jima je odlomilo tudi drog, ki jima je služil za jambor. Sedaj so ju pograbili valovi

Lepo življenje

Tonček: »Očka, stric pa živi s teto prav lepo.«
Oče: »Kako pa prideš na to?«
Tonček: »Saj si rekel včeraj mami, da stric pieše, ona pa žvižga.«

Skrivalnica



En turist se je izgubil. Kje jo?